

Müasir Türkiyə hekayələrində milliliyi xarakterzə edən simvol və atributlar

Sima Şəfizadə

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Azərbaycan.

E-mail: sima_adass@mail.ru

Annotasiya. Müasir dövrdə yazılmış Türkiyə hekayələrində də xalq yaradıcılığından, folklor ənənələrindən bəhrələnərək milli cizgilərdən istifadə, xalqın və ədəbiyyatın milli-mənəvi dəyərlərə bağlılığının göstəricisi olaraq xarakterzə edilir. Bu məqamda yazıçı təhkiyəsi də tarixi yaddaşa, əxlaqa, mənəviyyata əsaslanmaqla bədii-estetik, milli düşüncənin ifadəçisi kimi özünü göstərə bilir. Yazıçıların hekayədə milliliyi xarakterzə edən simvol və atributlardan istifadə etməsi isə milli-mənəvi dəyərləri, milli özünüdərk problemini işıqlandırmaq baxımından da əhəmiyyət kəsb edir.

Açar sözlər: hekayə, millilik, Azərbaycan, Türkiyə, atribut

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 10.03.2022; qəbul edilib – 05.04.2022

Symbols and attributes characterizing national identity in modern Turkish stories

Sima Shafizade

Institute of Literature named after Nizami Ganjavi of ANAS. Azerbaijan.

E-mail: sima_adass@mail.ru

Abstract. Using folklore traditions, national features, is characterised main attributes in current written Turkish stories as an indicator of the people and literature's commitment to national and moral values. Meanwhile, the writer's narration is also based on historical memory, morality, and manifests, which in itself as an expression of artistic and aesthetic of national thoughts. The writers' use of symbols and attributes characterizing national identity is also important from the point of highlighting national and moral values and the problem of national self-awareness in the stories.

Keywords: story, nationality, Azerbaijan, Turkey, attribute

Article history: received – 10.03.2022; accepted – 05.04.2022

Giriş / Introduction

Milliliyin formalaşması, gerçək mahiyyətinin açılması nəinki xarakteri ifadə edən düşüncələr və milli dəyərlər sisteminin müxtəlifliyində özünü göstərir, həmçinin tarixi şərait, ailə, mühitlə qarşılıqlı münasibətlərdə öz mahiyyətini ortaya qoya bilir. Bunlardan əlavə, milliliyin ifadə vasitələri həm də xarakterin daxili dünyasını tamamlayan zahiri detallarda, geyim tərzində, davranış qaydalarında, müəyyən atributlar və simvollarda təəcəssüm etdirilir. *“Əgər bədii sənətdə milli kolorit güclü və vüsətlidirsə, obrazlar milli dəyərlər və adət-ənənələrlə möhkəm bağlıdırsa, onlar milli təfəkkürə, canlı duyğu və təxəyyülə malik insanlar kimi yadda qalırlarsa, bunun başlıca səbəblərindən biri folklorla əlaqələrin qırılmaz və dərin olmasıdır”* [13, s.54].

Əsas hissə / Main Part

Behçet Çeliyin “Kaldığımız yer” adlı kitabındakı “Lori...Lori” adlı hekayəsində bir vaxtlar dəyişkən xarakterə, sahib olan bir babanın kimliyi öz yasında müzakirəyə çevrilir, onun siması fonunda yazıçı keçmişə qayıdır, etnopsixoloji yaddaşı xatırladır, milliliyi əks etdirən cizgi və atributlara müraciət edir. “*Bəzən əlində təsbeh, dodaqlarının sürətli hərəkətləri, bəzən də əlindəki metal bardaqdan nəsə içir*” [5, s.74] və yaxud “*evdən çıxmayıb özünü duaya, namaza verdiyi illərmi əvvəldi, səhər tezdəndən içməyə başladığı illərmi? Başqası olsa, “əvvəlcə içmiş, sonra tövbə etmişdir”, – deyib çıxarıq vəziyyətdən, amma babam haqqında danışırıq, mənim tanıdığım ən qapalı, ən qəribə insan haqqında*” [5, s.75]. Bu kimi təsvirlərdə dini dəyərlərə söykənmiş milliliyi əks etdirən atributlar (təsbeh) və milli dəyərlər ümumtürk milli həyat tərzinin ifadəçisidir. Hətta yasa gələn qadınların geyim tərzinin təsvirində də yazıçı kiçik bir detalla milli xüsusiyyətləri daha etnoqrafik və estetik şəkildə ifadə etməyi bacarmışdır. “*Başlarındakı örtülər, qapının önündən sürətlə keçib getmələri, harasa nəsə çatdırmağa çalışırlarsa artıq – bilmirəm, kimin kim olduğunu anlamağıma mane olurdu. Onsuz da çoxunu, illərdir ki, görmürdüm*” [5, s.73] təhkiyəsində yazıçı baş örtüyünü milli geyim, eyni zamanda da milliliyi (ar, namus, ismət, hörmət əlaməti kimi) müəyyənləşdirən bir atribut, simvolyək qeyd etməklə, həm də etnik-milli mənsubiyyətin, ümumtürk düşüncə tərzinin, islam-şəriət normalarının göstəricisi olaraq hekayədə göstərməyə çalışmışdır.

Türkiyə yazıçısı Rasim Özdənörən “İlk ev” adlı hekayəsində “Kəbə”ni nəinki allahın evi, insanın ilk səcdəgahı kimi təsvir etmiş, həm də “Kəbə”ni insanın ilk evi, isti ocağı, ilk məskəni kimi səciyyələndirmişdir. “*Bütün kentlerden önce bu “ev” inşa edilmişti. Bu bir tək eve aynı zamanda “ummal kura” (kentlerin anası) denilmesi bu bakımdan anlam taşıyor. Kent, bu bir tek evden neşet ediyor*” [10, s.122-123]. Bu təsvirlərdə insanı var edən kutsal dəyərlərin mövcudluğu insanı etnik köklərə, dinə və mənəviyyətə bağlayan vasitə rolunu oynamışdır. Bu təsvir və təhkiyədə insanın özünüdərk, etnik kimliyi, etnik köklərə qayıdışı “Kəbə”nin mövcudluğu fonunda özünü bürüzə vermişdir. Hekayədəki “Kəbə” simvollaşdırılaraq, etnik özünüdərkdən milli özünüdərkə keçid edərək milli xarakteri müəyyənləşdirən komponent kimi çıxış etmişdir. Selvigül Kandoğmuş Şahinin “Amcamın evi” (Əmimin evi) adlı hekayəsində də “ev, isti ocaq” kimi milli simvolik mənalandırmalar da qədim mifik təsəvvürdə formalaşan, etnopsixoloji əhəmiyyət kəsb edən bir anlayış olaraq işıqlandırılmışdır. Bu hekayədəki xarakterləri də xarakter edən də məhz bu evə, ocağa olan münasibət və sevgi, etnopsixoloji yaddaşa qayıdırdır. Elə ona görə də hekayədə uşağın özünü sevimli, güvənli hiss etdiyi ev, həm də ona daxili sakitlik, mənəvi rahatlıq gətirən bir məkan–ocaq kimi təsvir edilmişdir. Yanan ocağın istisi və ətrafa yayılan yemək qoxusu onu bu evə bağlayan əsas vasitələrdən biridir. “*Əllərim titrəyirdi. Udqunub qalardım. Bu halım əmimlə əmim arvadının diqqətini çəkər, “Mətinçiyim, çəkinmə, bura da sənənin evin sayılır”, – deyərdi əmim*” [12, s.49]. Hekayədə ümumtürk etnopsixoloji təfəkkürünü, fəlsəfəsini işıqlandıran “ev və ocaq” simvollarının fonunda ailə üzvlərinə həssas münasibət, qohumluq əlaqələrinə bağlılıq, mənəvi saflıq və humanist addım ümumtürk milli özünüdərk xüsusiyyəti ilə bərabər humanizm əlaqələrinin varlığını nümayiş etdirmək üçün vasitə seçilmişdir. “*Şəxsiyyətin sosial mahiyyətini əks etdirən mənəvi strukturunda milli-mənəvi özünüdərk kimi, humanizm də müstəsna dərəcədə böyük rol oynayır*” [11, s.114].

Ahmet Bükenin “Su Kavğa – Su” hekayəsində isə qəhrəmanın at belində “*Babam yağız donlu atıyla ortaya çıxdı*” [3, s. 69] təhkiyəsində atın əzəmətli təsviri və “at” atributunun klassik türk dastanlarındakı kimi bir səcdə, etibar, namus, hünər simvolu olaraq təsvir edilməsi, müasir mövzulu hekayələrdə də son dərəcə qürurlu və təsiredici göstərilmişdir. Həmçinin milli xüsusiyyəti müəyyənləşdirən bir atribut kimi də görünməkdədir.

Qeyd etdiyimiz kimi, hər bir xalqın milli psixologiyasının, adət-ənənəsinin, mənəvi dəyərlərinin nəsil-dən-nəslə ötürülərək mühafizə edilməsində atributlar mühüm element kimi çıxış edir. Tədqiqatçılara cəlb etdiyimiz türk xalqlarının tarixi yaddaşından süzülüb gələn mənəvi dəyərlər və həmin dəyərləri simvolizə edən atributlara olan ehtiram və onları qorumaq instinkti hekayələrdə də milli xarakteri müəyyən edən əsas xüsusiyyət kimi görünməkdə və müşahidə edilməkdədir. Tənqidçi Akif Hüseynov milli xüsusiyyətlərin ifadəsini iki qrupa bölmüşdür: “*Təsvirin zahiri mənzərəsində əyani*

şəkildə görünən milli kolorit, bir də xalqın ruhi aləminin, əxlaqi-psixoloji dünyasının, qənaətlərinin özünəməxsusluğu. Birinci qismə, məsələn, etnoqrafik xüsusiyyətləri aid etmək olar” [9, s.122]. Bu mənada Türkiyə ədəbiyyatında milli xarakteri ənənəvi atributlar və simvollarla (papaq, at, bığ, çadra, ev, yanan ocaq, dini atributlar (Quran, tesbeh və s.), yaxud mənəvi keyfiyyətlərlə (mərdlik, dostu sədaqət, namus təəssübkeşliyi, ağsaqqala hörmət, qadın və atın namus simvolu olaraq qiymətləndirilməsi və s.) dəyərləndirmək mümkündür. Mənəvi keyfiyyət adlandırdığımız milli-mənəvi dəyərlər də bu problemin araşdırılması aspektində özlüyündə həssas yanaşmanı tələb edir.

Bildiyimiz qədər ilə böyüyə hörmət cəmiyyəti yaşadan əsas prinsiplərdən biridir və hər kəsin mənəvi borcu olaraq qiymətləndirilir. İslam dini hər zaman insanları böyüklərə qayğı göstərməyə çağırır. Ona görə də ümumtürk düşüncəsinin əsas xüsusiyyəti hesab olunan islami qaydalar, insanların bir-birinə qarşı olan münasibətlərində hörmət və qayğı hissələrini daha da möhkəmləndirir. Türkiyə hekayələrində də bu xüsusiyyətlərə xüsusi olaraq diqqət yetirilir. Məsələn, Ömər Faruk Dönməzin “Yol” hekayəsinin başlıca mövzusu böyük, ağsaqqal sözünü dinləmək, onun fikrinə hörmətlə yanaşmaqdır. Hekayə məhz bu mənəvi dəyərin oxucuya çatdırılması səhnəsi ilə başlayır. Üstəlik, dini dəyərlər fonunda məscidi anmaq, ona hörmət edib “Allahın evidir”, – deyib kiçik xoşagəlməz bir hərəkəti də özünə qadağa qoymuş obrazın simasında milli-dini dünyagörüşün əlamətləri də ümumtürk düşüncə sisteminin vacib əlaməti olaraq xarakterizə olunur: “İkinci oxundu... Ürəyim dəhşətli dərəcədə siqaret çəkmək istəyirdi. Üstadımın yanında çəkmirəm. Hətta bu məkanın bağçasında belə çəkmərəm. ....Xalqın bura bir münasibəti var axı; onu kirlədə bilmərəm” [6, s.14]. Hekayədə aşılana ibrətamız fikirlər, məsciddə ağsaqqalın cavanlarla etdiyi dini söhbətlər və cavanın məscidi müqəddəs, hörmətə və diqqətə layiq bir yer kimi dəyərləndirən düşüncələri və hərəkəti hekayənin məzmununu daha da zənginləşdirir. Hekayə ilə yanaşı, təhkiyə də dini-milliyaddaşın diriliyinə, mühafizəkarlığına sadıqlığı nümayiş etdirir. Qeyd edilən mənəvi dəyərlərin xarakterin etnopsixoloji dünyasında təzahür etməsi, milli cizgilərin təşəkkül tapıb getdikcə formalaşması türk xalqının milli mentalitetinə çevrilir. Mentalitet isə xalqın, millətin dəyərlər sistemidir və daha geniş anlayışdır.

Müzəffər Buyruqçu “Bir günün hekayəti” hekayəsində də milli xarakterin mahiyyətini, dini dəyərlərə bağlılığını ümumtürk milli mədəniyyətinin, adət-ənənəsinin nəticəsi olaraq işıqlandırır. Burada da türk xalqının mədəniyyətinə, tarixi və etnik düşüncə tərzinə məxsus davranış və dəyərlər milli psixologiya və etnik simanı müəyyənləşdirməyə kömək edir. Yazıçı insanların bəyəndiyi və tərifləyici əxlaq xüsusiyyətlərini, davranış normalarını dində, əxlaqda, inancda axtarmağa çağırır, bununla, milli türk düşüncə sistemini bu istiqamətdən incələmiş olur: “Fəhlələrin yığışdıqları otaq suvaqsız və boş idi. Yerə yaylıq salmışdular. Çörək doğranıb süfrəyə yığılmış, qaşıqlar düzülmüşdü... Qazanı gətirib ortaya qoymuşdular... Osman dayı şapkasını tərs qoyub bir kənardə namaz qılırdı” [4, s.297]. Evindən uzaqda, ailələrini dolandırmaq məqsədilə pul qazanmağa gələn bir qrup fəhlənin çətin iş şəraitində belə milli-mənəvi, dini dəyərlərə bağlılıqlarını Müzəffər Buyruqçu bədii mətnin əsas ideyasına çevirir, ümumtürk mədəniyyətinin tərkib hissəsi olan süfrə mədəniyyətini də həmçinin bu şəkildə təqdim edir. “Fəhlələr Osman dayıya yanlarında yer verdilər. Ağızlardan “bismillah”lar töküldü. Qasığı qazana ilk salan Osman dayı oldu. Sonra o birilər” [4, s.298]. Bu təsvirlərdə yazıçı həm də əxlaqi-mənəvi, insani keyfiyyətlərin yüksəlməsi və möhkəmlənməsi üçün ümumtürk düşüncə sisteminin əsasını milli mentalitet, adət-ənənələr aspektindən təsvir etməyə çalışır. Göründüyü kimi, hekayədə müəllif türk millətinə məxsus etnoxüsusiyyətləri, milli-mədəni dəyərlərin mahiyyətini, mədəni-tərbiyəvi çalarların üstünlüyünü ustalıqla çatdırmaq üçün mətnin bədii-estetik cəhətdən zənginləşməsində milli-mənəvi dəyərlərin təsirindən istifadə edir. Ona görə də “zaman dəyişsə də, milli dəyərlər itmir” prinsipi hər zaman bütün tarixi dövrlər üçün ədəbiyyatın aktual mövzusu olaraq qalmaqdadır. Məhz bu əxlaqi dəyərlər türk dünyası insanların böyük bir mədəniyyət daşıyıcısı olduqlarından xəbər verən əlamətlər kimi dəyərləndirilməkdədir.

Məlumdur ki, əxlaqi-mənəvi dəyərlərin özəyini təşkil edən dini dəyərlər həm də xarakterdəki millilik cizgilərini aşkara çıxaran vasitələrdəndir. Dini dəyərlər ümumbəşəri dəyərlərin bir hissəsi olaraq, həm də ümumtürk ideologiyasının, ümumtürk fəlsəfəsinin, milli-mənəvi kimliyimizin əsas göstəricisidir. “Axirətə inam Allaha və Peyğəmbərə imanla birlikdə islamın təməlini təşkil edir. Allaha və axirətə inanan hər kəs digər islamın inanclarına da inanmış sayılır. Duyğularla bilinməyən,

varlığı vəhyə çatdırılan axirət həyatına inanmaq böyüklük istəyir. Bu səbəbdən də axirətə inanmaq iman əsasları arasında xüsusi yer tutur” [2].

Türkiyə yazıçısı Güzidə Ərtürkün “Ölüm-qalım məsələsi” adlı hekayəsində islami dəyərlər, islami dəyərlərin bu istiqamətdən təbliği təhkiyədə hiss olunan milliliklə birlikdə bədii-estetik harmoniya yaradır. Hekayədə ölənlər şəxs o biri dünyanın, əbədi ələmin gözəllikləri haqqında düşüncə və hisslərini oxucularla bölüşür. Hər şey o qədər canlı və əsrarəngiz görünür ki, obraz ölümünə belə hərdən inanmır: “*Çaşdım qaldım. O biri dünyanı belə təsəvvür etməmişdim. Halbuki burada da bir həyat varmış. Çay bağçası kimi insanların bir müddət oturub dincəldiyi bir yerdir*” [7, s.40]. Hekayədə tez-tez xatırlanan inam məsələsi, dini hökmlər oxucunu dərinlən düşündürür. Yazıçı burada qəhrəmanından daha çox oxucularının daxili dünyasına təsir etməyə, xarakterdəki milli-mənəvi, dini dəyərlərin düzgün formalaşması üçün çalışır. Çünki axirət inancı olmadan halal və haram kimi dini hökmlər, doğru və yanlış kimi davranışlar, gözəl və çirkin kimi dünya nemətlərinin dəyəri, anlamı qalmaz. İnsanlar bu balans qorumaqla milli özünüdərk səviyyəsində yetişdirilə bilirlər. Məhz bu dəyərləri özündə birləşdirən kəs həm Allah qarşısında kamil bəndəyə, həm də cəmiyyət içində hörmətli şəxsiyyətə çevrilə bilər. Bu amalın təbliği hər zaman bədii ədəbiyyatın diqqət mərkəzindədir. Eyni zamanda da məhz bu xüsusiyyət milli xarakteri səciyyələndirən əsas göstəricilərindən biri kimi meydana çıxır. Talib Apaydın isə “Övliya qəbri” adlı satirik hekayəsində adı çəkilməyən hansısa bir övliyanın qəbrini həm mifoloji, həm də dini dəyərlər baxımından hekayənin mərkəzinə gətirərək ondan ümumtürk, ümumislam simvolu olaraq istifadə edir. Hekayədə molla və adları çəkilməyən digər obrazlar tərəfindən qızıl küpün əldə edilməsi məqsədilə övliya qəbrinin açılması və bu proses boyu cərəyan edən hadisələr həm dini dəyərlər baxımından, həm ümumtürk inama, milli-mənəvi dəyərlərə, atributlara hörmətsizlik aspektindən tənqid atəşinə məruz qalır. Yalnız şərab içməklə, özünü, kimliyini unudaraq övliya qəbrinin açılmasına razılıq verən və sonda da heç bir xəzinə tapa bilməyən molla obrazı hekayədə gülüş və qınaq obyektinə çevrilir. “– *Bizim övliya bu diyarın ən böyük piri. Bu övliya qəbri xəstələrə şəfa verir, qısr arvadlara övlad bəxş edir, bir dua ilə yağış yağdırır, kimin nə diləyi olsa, yerinə yetirir. Bu cür övliya qəbrini qazmalıyıq, eləmi?*

– *Qorxma. Biz özümüzə bir dərman gətirmişik. Bunu içəndə adam cəsərlənir. Adamın gözü-nə övliya-mövliya görünmür. Haydı, gəl bura*” [1, s.284].

Onu da qeyd edək ki, ailə və məişətimizin digər adət-ənənələrindən fərqli olaraq, dinə bağlı olan dəyərlər ta qədimdən bu günə kimi daha mühafizəkardır və daha az dəyişikliyə məruz qalmışdır.

Türkiyə yazıçısı Ənder Halukun da “*Çobanyastığı iyli hekayələr*” adlı kitabında olan hekayələr özünün psixoloji-estetik, düşündürücü və maarifləndirici məqsədilə oxucunu yazıçıya bir addım da yaxınlaşdırır. Hekayələrindən hiss olunur ki, yazıçı bədii mətnə türk milli adət-ənənəsini, məişət vərdişlərini əks etdirməyə çalışmasa da, millilik ab-havasının mahiyyətini axıcı və koloritli təhkiyəsində təsvir etməyi bacarmışdır. Ümumtürk milli xarakterinin etnoqrafik cizgilərini, milli-mənəvi dəyərləri və ümumtürk psixologiyasının ünsürlərini etnopsixoloji aspektdən hekayələrinə yansıtan Ənder Haluk ailəyə bağlılığı “Böyük bir xəta” [8, s.19], övlad-ana sevgisini “Həyatı gecikdirməyə dəyməz” [8, s.13], yaxşılığın təbliğini “Doğum günü” [8, s.75], səadət, xeyirxahlıq kimi mənəvi keyfiyyətlərin təcəssümünü “Xoşbəxtlik” [8, s.39], sözə sadıqlığı “Sədaqət andı” [8, s.93] adlı hekayələrində canlı dilin rəngarəngliyini obrazların davranışlarındakı türkçülük və millətçilik ideyaları ilə birlikdə ortaya qoya bilmişdir.

Nəticə / Conclusion

Göründüyü kimi, qeyd edilən milli xarakterin ifadə vasitələri (simvol, milli-mənəvi dəyərlər, atributlar) bir çox xalqlara xas olan bir əlamət olaraq götürülə bilər. Amma burada əsas məsələ bu əlamətlərin hansı xalqda daha qabarıq olması, həm yazılı, həm də şifahi mədəniyyətdə əsaslı yer tutması məsələsidir. Türkiyə xalqının bədii yaradıcılığında (hekayələrdə) qədimdən bəri bu vasitələr müşahidə edilir və çox güman ki, bundan sonra da müşahidə ediləcəkdir. Çünki onlar daha çox genetik yaddaş və milli təfəkkürlə, milli inancla bağlı məsələlərdir.

Ədəbiyyat / References

1. Apaydın, T. Övliya Qəbri/ Talib, A. Türk hekayələri antologiyası. Bakı: Qafqaz, 2015.
2. Axirətə inam Allaha və Peyğəmbərə imanla birlikdə İslam inanc əsaslarının təməlini təşkil edir. [Elektron versiya]/ - 14 mart, 2016
URL:<http://www.trt.net.tr/azerbaycan/proqram/2016/03/14/axir-t-inam-allaha-v-peyg-mb-r-imanla-birlikd-islam-inanc-saslarinin-t-m-lini-t-skil-edir-450378>
3. Büke, A. Cazibe İstasyonu/ A. Büke. İstanbul: Canyayınları. Baskı 3- 2017.
4. Buyruqçu, M. Bir günün hekayəti // M. Buyruqçu. Türk hekayələri antologiyası. Transliterasiya korrektor, R. Həmidov. Bakı: Qafqaz, 2015.
5. Çelik, B. Kaldığımız yer/ B.Çelik. İstanbul: Can Sanat Yayınları, 2015.
6. Dönmez, F. Yol // F.Dönmez. Çağdaş Misir Öyküsü. Hece iki aylıq öykü dergisi 31, Hece öykü, Şubat-Mart 2009, Ankara: Hece Basın Yayın Ltd.
7. Ertürk, G. Ölüm-Kalem meselesi// Ankara: Hece öykü, Çağdaş Misir Öyküsü. Hece iki aylıq öykü dergisi 31, 6 Şubat-Mart 2009.
8. Haluk, E. Papatya kokulu hekayələr/ E. Haluk. İstanbul: Yakamoz Kitab Yayın evi. Baskı 1, 2014.
9. Hüseyinov, A. Müxtəlifliyin birliyi/ A. Hüseyinov. Bakı: Yazıçı, 1983.
10. Özdenören, R. Kent ilişkileri / R. Özdenören. –İstanbul: İz Yayıncılık, 2011.
11. Rəşidzadə L. Əli İldırımoglu yaradıcılığında milli-mənəvi özünüdərk/L.Rəşidzadə. Bakı: Elm və təhsil, 2017.
12. Şahin, S. Amcamın evi // Ankara: Hece Basın Yayın Ltd. Çağdaş Misir Öyküsü. Hece iki aylıq öykü dergisi 31, Hece öykü, 6 Şubat-Mart 2009.
13. Zeynalova, D. İsmayıl Şıxlının yaradıcılığında milli özünüifadənin bədii inikası (yazıçı və folklor problemi əsasında) [Mətn] : filol. e. n. a. dər. al. üçün təq. ed. dis.: 10.01.01; 10.01.09 / D.V.Zeynalova; Azərb. Dillər Un-ti.Bakı: 2005.

Символы и атрибуты, характеризующие национализм в современных турецких рассказах

Сима Шафизаде

Институт литературы имени Низами Гянджеви НАНА. Азербайджан.

E-mail: sima_adass@mail.ru

Резюме. Использование национальных символов в современных турецких рассказах, использование народного творчества и фольклорных традиций характеризуется как показатель приверженности народа и литературы национальным и духовным ценностям. В то же время повествование писателя может проявить себя и как выражение художественно-эстетической, национальной мысли, основанной на исторической памяти, нравственности и духовности. Использование писателями в повести символов и атрибутов, характеризующих национальное, важно и с точки зрения освещения национально-нравственных ценностей и проблемы национального самосознания.

Ключевые слова: рассказ, национальность, Азербайджан, Турция, атрибут